

straks kijkt meer dan de helft van de belgische bevolking naar buitenlandse zenders

gust de meyer

In de franstalige Belgische pers verschenen eind oktober 1976 alarmerende berichten over de achteruitgang van de bealngstelling voor R.T.B.-TV-programma's.

Ten opzichte van het eerste trimester van 1974 is deze voor dezelfde periode van 1975 van 64 tot 56% gedaald. Voor het eerste trimester van 1976 kan de R.T.B. nog slechts voor 50% op het TV-kijkend publiek in het zuiden van het land rekenen. Deze achteruitgang correspondeert met een vooruitgang in het kijken naar Franse zenders die samen voor 37% aantrekkelijker worden beoordeeld (T.F.1, A2 en Fr.3 respectievelijk 15, 17 en 5%). R.T.L. haalt, nogal in tegenstelling met de verwachtingen, 9%, de B.R.T.-programma's 2% evenals de diverse andere buitenlandse zenders (1). Ter verklaring van de achteruitgang worden volgende redenen aangevoerd. Een groter land beschikt, ten eerste, over meer mogelijkheden en kan beter onthaalde eindprodukten afleveren. Vervolgens : de weg van regionalisering van de omroep, door de R.T.B. ingeslagen, brengt in de programma-inhoud een accentverschuiving aan die in het nadeel uitvalt van de op een zo groot mogelijk publiek gerichte programma's. Dan is er, tenslotte, ook nog het algemeen klimaat dat de omroep schraagt en dat educatief-vervelend, 'vanuit een bepaalde hoek vooringenomen' of ook nog te informatief wordt genoemd.

Bij een argument als het laatste worden onderzoeksresultaten duidelijk in

een context geplaatst en publieksonderzoek gebruikt om vanuit een andere 'bepaalde hoek' veranderingen te eisen. De relativiteit van kijk- en luisteronderzoek dient in dit verband speciaal benadrukt, ook met betrekking tot de voorgaande argumenten. Wanneer dit immers uitsluitend wordt opgevat als 'koppentelling' van een onoverzichtelijk-amorf publiek waarnaar de 'massa'-media zich dienen te richten, kan men zich best voorstellen dat peperdure en populaire - in de zin van de massa bevallende - programma's nodig zijn om de concurrentie het hoofd te bieden, wil de omroep goed uit de cijfergegevens tevoorschijn treden. Maar op dergelijke axioma's kan een omroepbeleid niet gevestigd zijn of beoordeeld worden evenmin trouwens als op deze die educatief-informatief gelijkstellen met belerend-vooringenomen.

Het is verkeerd (impliciete) waardeoordelen over een omroep te formuleren enkel uitgaande van populariteitscijfers. Dit blijkt duidelijk uit de waarderingcijfers door de TV-kijkers in het zuiden van het land in 1975 aan de verschillende omroepen gegeven : op 10 haalt R.T.L. 6,4 terwijl R.T.B. met 6,9 slechts even onder T.F.1 en A2, met respectievelijk 7 en 7,1 gewaardeerd wordt.

Tot grote schuldige, boeman voor relatief kleine omroepen als R.T.B. en B.R.T., wordt kabeltelevisie uitgeroepen, tenminste door diegenen die populariteit, waardering en waarde van programma's op een ongenueanceerde

wijze gelijkschakelen. Gewapend met de weliswaar summierere gegevens die er, samengevat, op wijzen dat ongeveer de helft van de franstalige Belgische TV-kijkers op buitenlandse programma's afstemmen doch de eigen R.T.B.-zender nagenoeg even hoog waarderen als de buitenlandse concurrenten, valt het echter niet moeilijk te argumenteren dat kabeltelevisie mede een stimulanus kan betekenen voor de uittekening van een omroepbeleid aangepast aan de technische mogelijkheden van de tijd, die schaalvergroting en tegelijkertijd schaalverkleining realiseerbaar maken. Men kan in dit verband vaststellen dat informatieve programma's, maar ook sport, op buitenlandse zenders veel lagere kijkdichtheidscijfers halen (ongeveer 7 à 8%) dan ontspanningsprogramma's, waaronder feuilletons, fictie, show- en populaire muziekprogramma's (tot ongeveer 20%) voor wat het nederlandstalig gedeelte van België betreft. Daarbij dient de bedenking gemaakt dat waar voor 1974 een aansluitingspercentage van slechts 15% voor kabeltelevisie kon opgetekend worden, men verwacht dat dit in 1980 tot 80% zal oplopen (2), dat zich in de volgende jaren m.a.w. nog grotere verschuivingen zullen voordoen. Met een jaargemiddeld kijkvolume voor 1974 van 68,5% scheen de B.R.T. minder invloed van de concurrentie te ondergaan (3). Dat de Vlaamse omroep, zoals de R.T.B., sinds 1974 verder kijkers verloren heeft, blijkt uit meer recente gegevens van het B.R.T.-kijk- en luisteronderzoek voor de maanden

augustus, september en oktober 1976, waar het B.R.T.-kijkvolume varieerde van ongeveer 54 tot ongeveer 60%. De grootste B.R.T.-concurrenten zijn, nogal begrijpelijk, de Nederlandse zenders, het tweede net lichtelijk voorop met in Vlaanderen een kijkvolume van soms bijna 20%, gevolgd door de R.T.B. met nog geen 5%, Duitsland 1 en 2, schommelend rond

1,5 à 2%, tenslotte de drie Franse zenders, Duitsland 3 en de andere zenders.

Voor 1975 en vergeleken met het jaar voordien (4) liggen de kaarten van de kijkcijfers als volgt verdeeld: BRT: 65,6 (—2,9), RTB: 4,7 (—0,2), Ned. 1: 11,7 (—0,6), Ned. 2: 11,4 (+ 2,7), ORTF 1: 1,6 (+ 0,1), ORTF 2: 1,7 (+ 0,5), ORTF 3: 0,6 (— 0,5), D 1:

1,2 (idem), D 2: 0,9 (+ 0,7), D 3: 0,1 (idem), andere: 0,5 (+ 0,2).

- (1) La libre Belgique - Gazette de Liège, Brussel, 21 oktober 1976, blz. 1 en 17.
- (2) Kabeltelevisie, Leuven, 1974, blz. 85-86, (congresbrochure).
- (3) Besluiten uit het kijk- en luisteronderzoek voor 1974, blz. 28-34, studiedienst B.R.T.
- (4) Enkele Facetten van het Kijk- en Luisteronderzoek in 1975, blz. 36, (Studiedienst BRT).

MIMO: DE TERUGGANG

De vrouwenpers in Vlaanderen is weer een stuk armer geworden. «Mimo» heeft een stap achteruit gezet en is opnieuw een traditionele koers gaan varen. Daarmee is niet alleen het feminisme uit de Vlaamse vrouwenpers verdwenen, wat een betreurenswaardig verlies mag genoemd worden, er zijn ook enkele hoofden gevallen. De redactie van «Mimo» werd in oktober jl. de laan uitgestuurd zonder veel opschudding te verwekken in de mediawereld. Hoofdreducteur Georges Van den Bossche - één van de twee redactieleden die gehandhaafd werden - boycotte al geruime tijd het feminisme van de redactie. Vanuit die hoek viel dus geen steun te verwachten voor de ontslagen redactieleden. Ingrid De Bie verklaarde zich wel solidair met haar ex-collega's, maar haar ontslag werd door de directie geweigerd, waarschijnlijk omdat haar elf dienstjaren te zware financiële compensaties zouden vergen.

De feministische strekking van het blad, waarvoor de redactie onder leiding van ex-hoofdreducteur Karel Anthierens geopteerd had, werd verantwoordelijk gesteld voor «Mimo's» achteruitgang. Ten onrechte. De verkoopcijfers waren reeds teruggelopen voor de aanstelling van Karel Anthierens als hoofdreducteur. Juist om hieraan te verhelpen gooide Anthierens het over de feministische boeg, oogluikend toegelaten door de uitgever Dupuis in de hoop dat de nieuwe strategie winstgevend zou zijn. «Mimo» is het slachtoffer geworden van wanbeheer en gebrek aan financiële en technische middelen, die de concurrentie met andere, technisch meer verzorgde vrouwenbladen onmogelijk maakten. Belemmerend was ongetwijfeld ook de band met «Bonne Soirée», «Mimo's» franstalige Dupuis-tegenhanger. Dit zeer traditioneel georiënteerde blad leverde aan «Mimo» de huis-, tuin- en keukenkopijs, die moeilijk te verzoenen was met de feministisch-geïnspireerde produkten van de «Mimo»-redactie. De oktober-koerswijziging heeft er voor gezorgd dat het inhoudelijke evenwicht opnieuw hersteld werd. Het gewraakte feminisme van de ex-redactie wordt geschrapt. De «nieuwe» Mimo is een kleurloos samenraapsel van weinig originele kookrecepten, ongesofistikeerde modepagina's en andere traditionele ingrediënten. De overblijvende (grote) leemtes worden opgevuld met eindeloze vervolgmans. Meent men hierdoor de concurrentiepositie overtuigd van de eventuele mislukking van «Mimo». Blijk van het blad te verstevigen? De hoofdreducteur zelf is overtuigd van de eventuele mislukking van «Mimo». Blijkbaar zijn de belangen van de adverteerders de voornaamste bekommernis van de directie. «Mimo» vertegenwoordigt het Vlaamse gedeelte van de vrouwenmarkt in België, en dat is haar enige bestaansrecht. Het hoeft ons dan ook niet te verwonderen dat de uitgever hoegaannd niet geïnteresseerd is in het opzetten van een nieuw serviceblad, wat door de ex-redactie werd voorgesteld. De ter hulp geroepen vakbond en de Beroepsunie van de Bel-

gische pers slaagden er alleen in de opzeggingsvoorwaarden te verbeteren. De positie van de vakbond - de afdeling Boek en Papier van het ABVV - kan trouwens op zijn minst dubieus genoemd worden in de onderhandelingen met de uitgever. Tenslotte werden de vier redactrices opgeofferd om de nieuwe CAO, die ter ondertekening voorlag, te bedingen. Hierin wordt o.m. bepaald dat geen enkel personeelslid zou ontslagen worden voor september 1977. De ex-Mimo-redactie vond ook weinig steun bij haar broeders van «Humo», alhoewel de «Humo»-redactie het tegendeel beweert in een gedetailleerde uiteenzetting van haar standpunt naar aanleiding van een verholgen lezersbrief. De «Humo»-collega's achtten een staking - wellicht terecht - inopportuun, omdat de arbeiders van de drukkerij te Marcinelle er weinig voor voelden wegens de CAO-onderhandelingen. Aan de andere kant maakte de directie gewag van een nieuw TV-blad, wat «Humo's» marktpositie gevoelig zou aantasten. De situatie van «Humo» vormt trouwens een uitstekende illustratie van de prioriteiten in het Dupuis-beleid: het progressisme van «Humo» mag, omdat - en zolang - de verkoopscijfers gunstig zijn; «Mimo's» aarzelende feminisme moet verdwijnen bij gebrek aan commercieel succes. De solidariteit met het lot van «Mimo» bleef niet alleen achterwege bij de Dupuis-medewerkers. Ook de andere media getuigden van een ontgoochelend gebrek aan belangstelling. Een drietal dagbladen ruimden plaats in voor het standpunt van de ontslagen redactie: twee kranten publiceerden het door de vier «Mimo»-vrouwen verspreide communiqué, een derde gaf een relaas van de feiten bij monde van een sympathiserende redactrice. In de weekbladders besteedden - naast het «Humo»-artikel - een vijftal bladen - drie nederlandsstalige en twee franstalige - min of meer uitvoerig aandacht aan het droevige lot van «Mimo». Het gebrek aan bekommernis om de zielige situatie van de vrouwenpers in Vlaanderen wordt daardoor nogmaals geïllustreerd. «Mimo» is niet het eerste slachtoffer van de economische belangen, die het gezicht van de vrouwenbladen bepalen. Slechts enkele maanden geleden werd «Ons Volk»/«Chez Nous» overgenomen door «Het Rijk der Vrouw»/«Femmes d'Aujourd'hui». De titel bleef weliswaar bestaan. De redactionele inhoud is echter een trouwe kopie van «Het Rijk der Vrouw». «Mimo» is hetzelfde lot toebedeeld: het werk van de redactie zal quasi herleid worden tot een klakkeloze vertaling van «Bonne Soirée»-materiaal. Alarmerend is vooral de onveroorbaarheid van het lezer(essen)publiek. Of stellen zij zich inderdaad tevreden met de keukenrecepten/hartsproblemen/moderubriekenformule, waaraan de vrouwenbladen zo krampachtig vasthouden? In dat geval staat het ontluikende feminisme in Vlaanderen voor een zware taak, waarbij het niet op de conservatieve vrouwenpers moet rekenen.

Mieke CEULEMANS